

*Г. М. Дзандзава,
студент V курсу 22 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

МЕДИКО-САНІТАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Історичний досвід показує, що права засуджених трансформувалися із стану повного їх ігнорування до дедалі все більшого їх укріплення та реального гарантування. Сьогодні з розвитком співробітництва і діяльності міжнародних організацій, тяжіння до демократизації міжнародних стандартів, що стосуються різних аспектів прав засуджених, основне завдання кожної окремої держави полягає в утримуванні належного рівня їх гарантованості та приведення свого законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема й у сфері медико-санітарного забезпечення.

В Основному Законі нашої держави закріплено гарантії найвищого рівня: «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» (ст. 3), а також право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49[1]. Даний принцип, по-перше гарантує захист життя та здоров'я людини, а по-друге, разом із ст. 27 Конституції України став основою для відміни смертної кари.

Актуальним питанням сьогодення залишається організація медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі та відповідність цієї діяльності мінімальним стандартним правилам ООН і Ради Європи.

Деякі науковці і представники певних правозахисних організацій невдоволені станом медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі та висловлюють думку про необхідність виведення з підпорядкування Державної кримінально-виконавчої служби України медичних частин установ виконання покарань і повного підпорядкування їх Міністерству охорони здоров'я, чого, у свою чергу, вимагають міжнародні стандарти у галузі захисту прав засуджених [2]. Зокрема, І. С. Яковець у своєму виступі на міжвузівській науково-практичній конференції в листопаді 2015 р. у м. Харкові обґрунтувала дану точку зору так.

Представник медичного персоналу, який є агестованим працівником, має спеціальне звання і є співробітником ДКВС України і лише у другу чергу

лікарем, тому на першому плані у нього перебувають інтереси служби та виконання службових завдань. Підпорядкування медичних працівників установ виконання покарань начальникам цих установ є можливим додатковим фактором, який породжує зловживання владою або своїми службовими обов'язками, корупцію, порушення конституційних прав засудженого до позбавлення волі [3].

Нині спостерігається у сфері медико-санітарного забезпечення покращення порівняно з радянським періодом. ВТК УРСР для тримання всіх інфекційно хворих засуджених передбачав виправно-трудові установи на правах лікувальних. У КВК України проводиться розмежування хворих на інфекційні захворювання на тих, що хворіють на активну форму туберкульозу, та хворих на інші інфекційні захворювання; залежно від хвороби диференціюються установи чи заклади, в яких будуть лікуватись та спостерігатись засуджені [5]. Даний принцип дозволяє ізолювати один від одного, по-перше, хворих від здорових, а по-друге – хворих на різні види хвороб, що не допустить погіршення ситуації та масового зараження осіб.

У місцях позбавлення волі організовуються необхідні лікувально-профілактичні заклади, а для лікування засуджених, які хворіють на активну форму туберкульозу, – заклади на правах лікувальних. Для спостереження та лікування хворих на інфекційні захворювання в медичних частинах колоній створюються інфекційні ізолятори (ст. 116 КВК України) [6].

Редакція всіх статей та пунктів, присвячених охороні здоров'я засуджених, має надто диспозитивний характер та не передбачає процедури медичного обслуговування засуджених, його обов'язковості, періодичності та обсягу. Крім того, кримінально-виконавче законодавство України не містить положень щодо відповідальності посадових та службових осіб кримінально-виконавчої служби за неналежне медичне обслуговування засуджених та за заподіяння шкоди здоров'ю засуджених [7].

Судова практика ЄСПЛ доводить наявність негативних явищ медико-санітарного забезпечення засуджених. У рішенні по справі «Яровенко проти України» (Yarovenko versus Ukraine) від 06.10.2016 р., у якому зазначено про встановлення порушення ст. 3 Конвенції, пов'язане з неналежним лікуванням заявника від туберкульозу, а також неналежними умовами тримання у виправних закладах України, що не відповідають міжнародним стандартам.

Проблема відсутності ліків та засобів для діагностування захворювань – одна з основних проблем неналежного лікування засуджених. Брак фінансування у багатьох місцях попереднього ув'язнення та відбування покарань є її передумовою [8].

Відмінність вітчизняної системи правового регулювання відносин з

виконання і відбування покарань від систем інших країн зумовлена невідповідністю законодавства. Європейський досвід передбачає та припускає індивідуальний підхід до конкретних випадків та ситуацій при виконанні покарань. Національне законодавство обмежується встановленням загальних правил, які не є гнучкими та не передбачають можливості індивідуалізації й реагування на фактичні обставини. Тому положення нормативних актів, які регулюють сферу охорони здоров'я, не відповідають вимогам міжнародних правових актів[7].

У КВК України міститься положення, відповідно до якого засуджений має право звертатися за консультацією і лікуванням до установ, що надають платні медичні послуги. Оплата таких послуг і придбання необхідних ліків здійснюються засудженими або їхніми родичами за рахунок власних коштів. І хоча це положення є дуже прогресивним, але й воно залишається лише декларацією, оскільки його дуже важко реалізувати з огляду на відповідні режимні заборони та обмеження, які фактично не дозволяють засудженому здійснити таке право [7].

Щоб отримати платну медичну послугу, ув'язнений (засуджений) або його родичі повинні звернутися до обраного спеціаліста і в разі отримання його згоди – повідомити адміністрацію про дату та час візиту фахівця. Доступ зазначеного фахівця до установи не може обмежуватись, однак консультації і лікування у таких випадках провадяться в медичних частинах за місцем перебування хворого під наглядом медичного персоналу установи [9].

Таким чином, нинішній стан медико-санітарного забезпечення не є задовільним і таким, що відповідає сучасним міжнародним стандартам. На нашу думку, докладного вивчення потребують, зокрема, питання визначення службової підпорядкованості осіб, що надають медичну допомогу. Диспозитивний та декларативний характер нормативних положень також не покращує ситуацію у тій сфері, де, по суті, для держави повинні бути встановлені імперативні обов'язки для гарантування охорони здоров'я засуджених.

Список літератури

1. Конституція України Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР; Ред. від 30.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бондар І. В. Імплементація міжнародно-правових стандартів щодо медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі у кримінально-виконавчє законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lsej.org.ua/1_2016/20.pdf.
3. Яковець І. С. Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення / І. С. Яковець А. В. Байлов // Сучасні проблеми та тенденції розвитку кримінально-виконавчого права в Україні: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару, 2015. – С. 26–29.
4. Про затвердження Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі : наказ 15.08.2014 № 1348/5/572 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0990-14/paran19#n19>.
5. Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріалі І Всеукр. наук.-практ. конф. 19–20 квіт. 2007р., м. Львів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_331_04.pdf.
6. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон від 11.07.2003р. № 1129-IV; ред. від 05.01.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/page>.
7. Романов М. В. Медичне та соціально-побутове забезпечення засуджених / М. В. Романов // Права людини в Україні : інформаційний портал Харківської правозахисної групи, 15.04.2009 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khpg.org/index.php?id=1239801176>.
8. Рішення ЄСПЛ по справі «Яровенко проти України» від 06.10.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khpg.org/index.php?id=1475833556>.
9. Федорук О. О. Права людини за ґратами: практичний посібник / О. О. Федорук, І. С. Яковець. – Асоціація УМДПЛ, 2016. – 256 с.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umdpl.info/wp-content/uploads/2016/12/HumanRightsBehindBars.pdf>.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.